

GONDOLATOK

1. A Bokor minden erénye és baja egy töről fakad: arról, hogy a hagyományos teológiai Isten- és emberképből nem akar kilépni. Ez érthető is, hiszen – úgy gondolja – elvész a talaj a lába alól. Így még tartozunk valahova – és ahogy érzékelem –, egyre többen az intézményi kereszténység soraiban szolgálnak, vagy vesznek igénybe oktatási vagy kulturális szolgáltatásokat. Bármilyen is az Egyház, valahogy mégis a miénk. Mi van az egyházon kívül? Ez a kérdés fel sem vetődik, mert tudat alatt is azt gondolhatjuk, hogy Isten nincs az Egyházon kívül. Hiszen az Isten ott levősége az Egyház fő monopóliuma. És ez az intézmény adja még bokortudatú emberek számára is a biztonságot, az otthon érzését, még ha mostohaként is bánik velünk. A Bokor nem meri kinőni az Egyházat, inkább visszanyesi magát, egyfajta szellemi öncsonkítást végez, bizonyos értelemben beteljesíti önmagát, lenyesi magáról azt a sok gondolatot (és persze embert), ami nem fér be az odatartozás körébe. Ez az önvédelem a vezetés által is sugallt. Természetesen tudjuk, hogy van Isten az Egyházon kívül, de az semmivel sem jobb, mint az Egyházban lévő. Ha pedig nem jobb, minek a kérdést firtatni.

2. Mára az is nyilvánvaló, hogy míg 2000 évvel ezelőtt a kereszténység a progressziót képviselte, mára erőtlenné, az emberek nagy többségének mindennapjait meg sem érintő, hatalmi, konzervatív ideológiává, a középosztály érzelmi, lelki összkomfortjának tartozékává vált. A világ mai bajai (a környezet állapota, gazdagság-szegénység, a bankok és a multik uralma) ma nem gyógyíthatók az Egyház által 1700 éve sikeresen mondott isten- és emberképpel. Érzik is ezt a tömegek, és sorra fordulnak el az Egyházaktól. Csak éppen nem találnak semmit, vagy furcsa képződményeket az ezoterikából és a keleti vallásokból összegyúrva. Aztán oda kerülve könnyen válnak agyamosottakká vagy rajongókká, éppúgy nem gyógyítva a világot, mint azt a részét, ahonnan kiszakadtak.

3. A Bokor által hirdetett istenkép sem képes többre. Részben mert nehezen követhető, részben mert nem tud a hagyományos képhez sokat hozzátenni. Sőt bizonyos értelemben még ront is, hiszen Istentől nem kell félni, mert Isten a Szeretet. Tehát nincs igazi tétje a jósnak, mert akár jó vagy, akár rossz vagy, az Isten szerető irgalmával találkozol. A szerető Isten teológiája – ebben az ismert formában – nem segíti, hanem felmenti az embert. Igazában a Bokor teológiája is jóváhagy egy olyan utat, mely konzerválja a fennálló társadalmi és morális viszonyokat. Bár a Bokor a belső működésében elért egy fából vaskarikát: a szerető istenkép ellenére, sőt annak okán nagy morális, sokszor önpusztító tetteket vitt sikerre. A Bokor, bár a szerető Istenről beszél, az „azonosság-tanban” (lét, magatartás és sorsazonosságok összefüggése) feje tetejére állítja azt.

4. Tehát ma felelősen el kell gondolkodni azon, hogy létezik-e egy olyan Isten és rá épülő emberkép, amely egyszerre sikeresen tölti be az emberek spirituális igényét és a Földet is megmenti, és felépít egy „új emberiséget”. Ehhez el kell szinte felejteni minden eddigi teológiai tudást, szent könyveket, Bokor- és nem Bokor-dogmatikát, gyermekkori negédes érzelmeket, templomi hangulatokat, mégoly szép zenét és liturgiát. És azt kell „kitalálni”, hogy milyen istenkép lesz ma sikeres, mely osztozóvá teszi az embert, leszoktatja a birtoklás mámoráról, a gazdagságot elemeli az anyagiaktól és kibontja az emberben szunnyadó szellemi és lelki képességeket. Ez szellemi és lelki munka – a Bokornak való. Ez nekünk erősségünk, megszoktuk. De ugyanakkor le is leplezi igazi valónkat, hogy megvan-e még a nyitottság bennünk. Merjük-e, akarjuk-e?

5. A kérdés tehát az: milyen isten- és emberkép teremti meg újra a létfeltételeket a Földön, amik sajnos csak nekünk adottak: a még gazdag, fehér embereknek. Vegyünk elő egy üres papírt és kezdjünk el gondolkodni. Ne gondoljuk, hogy Konstantin idejében nem ilyen kérdést tettek fel. A kérdés akkor is az volt, mint ma: milyen istenkép – és milyen erre épülő emberkép tesz rendet a világban? Akkor megtalálták, ha vérrel, verítékkal is. És a dolog 1700 évig működött. Ma már nem működik. Itt a paradigma váltás ideje.

Az üres papírra meg válaszoljuk meg az alapkérdéseket:

- hogyan lesz itt újra rend?
- mit kell az embernek önmagáról, a másik emberről gondolni?
- milyen istenkép segít ma?
- mit tapasztal meg az ember önmagában?
- mit mond a tudomány az emberről?

Nyilván ez folytatható, ha megértjük az alapkérdés jelentőségét. És nemcsak mi gondolkodunk erről, hanem legyen ez egy nagy általános világméretű kérdésfelvetés. Koordinálása sokféle igénynek, tapasztalatnak és ideának. Sőt az Egyházat is érheti általunk felszólítás ehhez a munkához. Ez nem egyházkritika, hanem a felelősség felkeltése. Nem csak ők vannak a bajban. Mi közösen vagyunk benne. S ha csömlés nélkül körülnézve láthatjuk, hogy sok műhely, kísérlet, gondolat van már erről, s lassan lemaradásban vagyunk. És bízva abban, hogy valamire jutunk, elmondhatjuk az Egyháznak: úgy gondoljuk, hogy ez az isten- és emberkép megoldás lesz. Nem tudom, világméreteken hogyan

koordinálódik ez a munka, de elképzelem azt a napot, mikor egy „világtanács” behívja a pápát és mondja: Kedves Benedek! Mi becsületesen elgondolkodtunk a világ dolgairól, és erre és erre jutottunk. Tessék az istenképet és az egyházképet így hirdetni az intézmény erejével, mert az, ami van, 20-50 év távlatában nem menti meg a világot, sőt hozzájárul a pusztulásához. Ha pedig nem, felállítunk és pénzélünk egy új spirituális intézményrendszert... (Ne higgyétek azt, hogy ez csak merő fantázia). A kereszténység uralomra jutása előtt hatalmas vallások voltak. Pár évtized alatt elenyésztek, mára alig tudunk róla valamit. (A régészek szerint Rómában több száz Mithrász szentély volt, kb. annyi, ahány katolikus templom van ma.)

6. Rengeteg kérdés van bennem is. Mi lesz Jézussal, az evangéliummal, a KIO-val? Lehet, hogy le kell vágnunk szent teheneket, megszokott és biztonságot adó gondolati pályákat. Az gondolom, hogy az itt vágyott istenkép és emberkép benne van Jézus tanításában. Csak nem erre fókuszálunk, meg talán el is mosódott az Írás kialakulásának krimibe illő körülményein. De a János- evangéliumban talán kiviláglik egy ilyen azonosság: Az ember Istennel a teremtettség okán létazonosságban él. Ez az ember sajátja, a lét ajándéka. Ezt a létazonosságot az ember (sokféle módon) felismerheti, és szabadságában adott és magából, belülről fakadó válasza – a magatartásazonosság. Az hogy milyen lesz a sorsa nem lényeges, tudja, hogy elveszíthetetlen módon Istenhez tartozik.

7. És gondolom azt is: hogy a vágyott isten- és emberkép benne van eddigi Bokrunkban és sokféle áldozatában. Talán nekünk csak egy-két dolgot kell másként gondolnunk, és a meglévő biztos alapokról építkezhetünk tovább. Lehet, hogy a válasz az, hogy nincs jobb, ezt kell jól érteni, és jól csinálni dolgunkat. Lehet, hogy az, hogy minek erre a kis időre ezzel foglalkozni, hiszen az „ember sárkányfog vetemény, nincsen remény...”. Lehet azt mondani: ez nem az én problémám, én jól megvagyok az én Istenemmel. El lehet a gondot bagatellizálni is, lehet szörnyűködni. De tényleg nincs megoldás? De vannak gyerekeink, unokáink, nőnek fel új generációk. Az ENSZ most közzétett jelentése szerint 10 év van még a változtatásra, és ha marad a jelenlegi folyamat, 30-50 év alatt lakhatatlanná változik a világ. (Most ezen a télen mi is kis ízelítőt kaptunk.) Ennyi tellett csak az embertől? Tudom, felkavartalak benneteket és „botrányos” ez az írás, de értsétek jól szándékait. Én sem tudok megoldást. De összedughatjuk a fejünket. Talán kisütünk valamit. Nem is folytatom. Ennyi elég. A Ti hasonló jó szándékaitokba ajánlom.